

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ - ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός θνύσσεται άμα δείξη πως δὲ φοβάται τὴν ἀλήθειαν — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φωνήεντες τῆς κούρας. ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ΄.

ΒΟΗΘΗ, ΚΕΡΙΚΗ 21 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1908

ΓΡΗΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΠΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 310

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ. Οί κοινότητες (συνέχεια).
 Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ. Τὰ τρία φίλια.
 Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στὸν Κάρο (συνέχεια).
 ΠΑΝΟΡΙΑ. Ἄπ' ὅσα γίνονται.
 Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ. Θεατρικὴ—Τὸ κόκκινον ποικίμα.
 Ο ΝΟΥΜΑΣ. Ὁ «Δαός».
 ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ἀπὸ τὴν κλινικὴ τῶν καθηγητῶν κ. Περ. Φωκᾶ.
 ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Νέα βιβλία — Ἡ Ἐπιθεώρησις κοινωνικῶν καὶ νομικῶν ἐπιστημῶν.
 ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ. Τὸ χρυσὸ τ' ἄλογο.
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Α. Παλαμάς, Μελικέρτης, Θ. Κατραπάνης.
 ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο, ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Ο 'ΛΑΟΣ'

Νά, ὁ τίτλος τῆς καινούριας ἐφημερίδας μας πὸν βγαίνει ὕστερ' ἀπὸ δεκαπέντε εἴκοσι μέρες στὴν Πόλη, βδομαδιάτικη, δωδεκάσελιδη, καὶ σὺν σῆμα τοῦ «Νουμᾶ» — τῆς ἐφημερίδας πὸν τὴ βγάξει ὁ Φωτιάδης, ὁ Σιώτης, ὁ Πανταζῆς καὶ οἱ ἄλλοι δημοτικιστὰδες τῆς Πόλης καὶ πὸν δὴν τὴ διευθύνει ὁ λεβεντόφυγος ἀνεργάτης μας Νίκος Γιαννῆς, πού' ἔχσε χροῖνα σὸ Παοῖσι, αἰμὰ στὸν Ψυχᾶρη, μαθητῆς του καὶ γραμματικὸς του καὶ φίλος του — νῦς με γερὴ μόρφωση, καὶ με γενναῖα αἰσθηματὰ, φιλελεύθερος, ριζοσπαστικὸς, ἐργάτης ἀφροσωμένους τῆς Ἰδέας καὶ κήρυκας ἀκούρατος τῶ Νέων Ἰδεῶν, καθὼς καὶ τὸ ἀπόδειξε με τὸ δρομικὸ του ἐκείνο ἄρθρο, τὸ σοσιαλιστικὸ, πὸν δημοσιεύθηκε τὸν περασμένον Γεννάριον σὸ «Νουμᾶ».

Ἡ σοφία καὶ ἡ φρόνηση τοῦ Φωτιάδη καὶ τῶν ἄλλων ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, καὶ τοῦ Γιαννιοῦ ἡ παληκαριὰ καὶ ἡ ἱκανότη ἀπὸ τὴν ἄλλη, μᾶς δύνουν ἀπὸ τώρα τὴν ἐγγύθη πὸς ὁ «Δαός» δὴ πιάνει καὶ δὴ μεγαλοφυγεῖ καὶ σιγὰ καὶ μετ' αἰὼν καὶ γίνετ' ὁ πῶ λαμπρὸ σολῆν τὸν ἀγῶνα μας. Πῶ ταυρασιμένη καὶ πῶ μονασιμένη ἀνεργασία δὲ γίνετ' αἰ καὶ οἱ δημοτικιστὰδες τῆς Πόλης βρήκανε σὸν πρόσωπον τοῦ Γιαννιοῦ τὸν ἄνθρωπον πὸν τοὺς χρειάζειται, τὸν ἄνθρωπον πὸν μπορεῖ νὰ δουλέψει γερὰ καὶ ἀποτελεσματικὰ σ' ἕναν τέτιον ἀγῶνα.

Ἡ χριὰ μας δὲν κρύβεται. Ὁ «Νουμᾶς» σὸν παποῦς, χιᾶρεται καὶ μαμαρώνει ἀποχρώντας σήμερα ἀγγονάκια καὶ βλέποντας πὸς δὲν πῆγανε οἱ κόποι του χαμένοι καὶ πὸς ἀρχινᾶ

νὰ δίνει καρποῦς τὸ κουράγιον πὸν φύηξε δὴταν ἀμέσως ὕστερ' ἀπὸ τὰ Βαγγελικὰ βγήκε, μέσα στὴν Ἀθήνα, μοναχὸς του, δίχως συντρόφους καὶ δίχως βοηθοῦς, μόνους συντρόφους καὶ μόνους βοηθοῦς ἔχοντας τὴν Πίστη καὶ τὴ Θέληση, νὰ κηρύξει τὸ Βαγγέλιον τῆς Ἰδέας καὶ νὰ μαζώξει ὄλους τοὺς πιστοὺς γύρω του.

Σήμερα ὁ δρόμος καθαρῶς ἔγινε κάπως βγήκανε ἀπὸ τὴ μέση μερικὲς πέτρες καὶ μερικὰ ἀγκάθια: τὸ ναιμενόμενον κουράγιον, ἔδωκε καὶ θέρειψε ἡ ἄγια πεποίθησις γιὰ τὴ γλήγορη καὶ τελειωτικὴ νίκη δυνάμωσε μέσα στὴν ψυχὴ μας: καὶ ὄλοι πᾶ τὸν ἔξερουμε τὸ δρόμον πὸν δὴκολοῦνθεῖ ἡ Ἰδέα γιὰ νὰ φτάσει σὸν φρωτεινὸ καὶ δοξασμένον λιμάνι τῆς.

Αὐτὸ τὸ δρόμον δὲν τὸν ἔδειξε ὁ «Νουμᾶς», δὲν ἀποκοιτᾶ νὰ πῆ πὸς τὸν ἔδειξε τὸν καθάριστον μοναχὸν καὶ τὸ φωνάζει μετ' ἀπερηφάνεια του, καὶ τὸ θαρρεῖ μεγάλῳ αὐτὸ — κ' εἶναι ἀληθινὰ μεγάλο, νὰ φουξήσει κουράγιον καὶ νὰ ριζώσει πεποίθησις καὶ νὰ μαζώξει ἀπὸ τὴ σιράτα τὰ κομάτια τῆς ἀστροματίας Ἰδέας πὸν λέει καὶ ὁ Ποιητῆς. Καὶ γιὰ νὰ ξηγουμάστε, μιλώντας γιὰ «Νουμᾶ» δὲ μιλάμε γιὰ ἕνα ἄτομον, μιλάμε γιὰ τὸ σύνολον, μιλάμε γιὰ δὴ τὴν ἀργατιὰ τῆς Ἰδέας, ἀπὸ τὸν πῶ τρανὸ καὶ πῶ δοξασμένον ἴσασιν τὸν ἀφανέστερον καὶ ταπεινότερον, γιὰτὶ ὄλοι αὐτοὶ δουλέψανε, φέρνοντας ὁ ἕνας τὴ μαρμαροκόλιον τὸν καὶ ὁ ἄλλος τὸ λιθαράκι του, νὰ χτιστεῖ ὁ πρῶτος αὐτὸς ναὸς τῆς Ἰδέας, πὸν λέγεται «Νουμᾶς».

Ὁ δεύτερος ναὸς πὸν θάρχινῆσι νὰ χιττεται ἀπὸ μεθᾶδιον πρέπει νᾶναι πῶ λαμπερὸς καὶ πῶ μεγαλόπρεπος. Τέτιον τὸν περιμένουμε καὶ τέτιος θᾶναι. Ὅχι μοναχὰ γιὰτὶ ὁ ἐργάτης πὸν καταπνύνονται τὸ χιᾶσιμὸν του ἔχουνε σιβαρὰ βραχιόνια, ὄντας διαλεχτοὶ μέσα σιούς διαλεχτοῦς καὶ γενναῖοι μέσα σιούς γενναίους, μὰ καὶ γιὰτὶ ἀρχινώντας τὴ δουλιὰ τους δὴ βροῦν τὰ θεμέλια ἀνοιγμένα καὶ κουβαλημένες τὶς πέτρες καὶ τᾶλλα χρειάζόμενα ὄλικᾶ. Κ' εἶσι ἔχουνε νὰ δουλέψουνε μετ' αἰσθησιμὸν καὶ αἰ σὸν πῶ πλατὸν σκεῖδιον. Καὶ τὸ ταπεινὸν ὀμολογῆσι πὸν πάσιμα νὰ χιᾶσει ὁ «Νουμᾶς», πρέπει νὰ βγεῖ, καὶ δὴ βγεῖ, ναὸς μεγαλόπρεπος ἀπὸ τὰ χέρια τους.

Καὶ τὸν μαμαρώνουμε τὸ ναὸν αὐτόνε ἀπὸ τώρα. Καὶ σὴ μεγάλη αὐτὴ τὴ στιγμὴ, πὸν τὴ λογαριάζουμε γιὰ ἕναν καινούριον σταθμὸν τῆς Ἰδέας, ἀξίζει νὰ σᾶς πῶμε καὶ τᾶλλον τὸ χιᾶροῦμε, πὸς σὸ ἄλλο δὴ βγεῖ καὶ σὸν Χαννὶ τῆς Κρήτης ἐφημερίδα δημοτικὴ ἀπὸ τὸ Χριστουλάκι καὶ ἀπὸ τᾶλλα τὰ Κρητικὸπουλα πὸν

δουλεύουν πῶσι σὸν μεγάλο πολιτικὸν καὶ μεγάλο κήρυκα τῆς Ἰδέας, τὸ Βενιζέλο.

Καὶ τὰγγονάκια τοῦ «Νουμᾶ» πληθαίνουνε. Κ' εἶσι σιγὰ σιγὰ, μετ' ὁ «Δαός» τῆς Πόλης καὶ μετ' ὁ «Ἐργάτης» τῆς Συμῶνης καὶ μετ' ὁ ἐφημερίδα πὸν δὴ βγεῖ σὸν Χαννὶ καὶ μετ' ὁ ἐφημερίδα πὸν δὴ βγάλετ' ἄλλο καμὰ μῆρα ἡ φιλολογικὴ ποῦλια τοῦ Φωτῆλη στὴν Πόλη, καὶ μετ' ὁ δὴν τρεῖς ἄλλες βδομαδιάτικες ἐφημερίδες πὸν — δὲ γίνονται — δὴ βγοῦν ἀπὸν μεθᾶδιον σ' ἄλλα μέρη τῆς λεύτερας καὶ τῆς δουλωμένης Ἑλλάδας, δὴ γουράσι ἡ ἰδέα πὸς χρειάζειται μὰ ἐφημερίδα καθεμερὴν νὰ μιλήσει ἀνευθείας σὸν λαὸν, νὰ μιλεῖ στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑθνοῦς, νὰ μορφώσει κοινὴ γνῶμη καὶ νὰ φέρετ' αἰ μὲ τὴν ὀνειρομένη εἰρηρικὴ ἐπιτάσασιν καὶ τὸ θρίαμβον τῆς Ἰδέας.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ

Κύριε «Κριτικὸν τοῦ Νουμᾶ»,

Ἡ κριτικὴ Σας γιὰ τὰ «Τρία Φιλία» μὸν ἔκαμεν ἐντύπωσις καὶ γιὰ τὴν αἰσθητικὴν ἀπόδοσιν τοῦ μῦθου τοῦ ἔργου καὶ γιὰ κάποιαν ξεχωριστὴν καὶ ἀσυμπίστη ἀγρότητα. Ἰσα-ἴσα γι' αὐτὸ θὲ ἤθελα νὰ σᾶς ἐβγάξω ἀπὸ μερικὲς παρενοήσεις, δικαιολογημένες ἴσως ἀπὸ τὴν τυχαία κακὴ ἐκτέλιση στὴν πρώτη παραστάσιν ἡ καὶ ἀπὸ τὴν ἀτυχεμένη ἐκτελιση προκατάληψιν πὸν δὴν ἀφήνει τὸν κριτικὸν νὰ δεχθῆ τὴν ἐπιήρεια τοῦ ἔργου, παρὰ τὸν κούβαλει καὶ αὐτὸν ἀπάνω σὴ σιγὴν ἀντίπαλον δημιουργὸν καὶ ἡθοποιὸν.

Καὶ πρῶτα-πρῶτα γιὰ τὸ λυρισμὸν πὸν σᾶς φαίνεται πὸς ξεβγαίνει ἀπ' τὰ ὄρια τῆς θεατρικῆς Τέχνης, πὸς σκεπάζει τὸ εἶδος, συγχίζει τὴ μορφή καὶ παρᾶ τὴν ἰσορροπίαν τοῦ σύνολου.

Τὸ ἔργον μὸν τὸ χαρακτηρίσα μοναχὸς μὸν γιὰ «τραγικὴ συνάστα». Αὐτὸ ἔφθανε γιὰ τὸ ἐνοήσιον ἄνθρωπον σὸν κ' ἔσας, τὶ ἤθελα νὰ κάμω καὶ δὲν ἔμεινε παρὰ νὰ ἐξετάσετε ἐν τόκαμα ἀληθινὰ. Κατένα τραγοῦδι δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παραπολύ τραγοῦδι, γιὰτὶ αὐτὸ λέτε στὴν κριτικὴ σας. Ἄλλὰ κάθε τραγοῦδι ἔχει μέσα του καὶ στοιχεῖα δραματικὰ. Αὐτὴ τὴ δραματικότηταν τοῦ τραγοῦδιου τὴν ἀνέβασα ἐγὼ σὴ σκηνή. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ τρία μέρη τῆς συνάστας μὸν (preludio-andante-finale) πὸν εἶναι αὐτοτελῆ, δηλ. μποροῦν νὰ παίζωνται καὶ μόνα τους, ἔχουν τὸ καθένα καὶ ἀπὸ ἕναν πύρην δραματικὸν.

